

Hrubý domácí produkt

- **Strukturální změny** Pro celkový vývoj národního hospodářství ČR v roce 2007 byly charakteristické značné strukturální změny, jak věcné na nabídkové a na poptávkové straně, tak i z hlediska časového rozložení podle čtvrtletí v průběhu roku. Vliv na tyto strukturální změny měly především vnější ekonomické vztahy, avšak silně působily i cenové pohyby jednotlivých složek zdrojů k dispozici pro celkové konečné výdaje.
- **HDP a HDD** Vstupu české ekonomiky do roku 2007 předcházel silný ekonomický růst ve dvou po sobě jdoucích letech, kdy objem HDP se v roce 2006 proti roku 2004 zvýšil o 13,2 % (každoročně o 6,4 %). Hrubý domácí důchod (dále jen HDD) v důsledku nepříznivých vnějších ekonomických (cenových) vlivů se však v tomto období zvýšil reálně pouze o 10,9 % (o 5,0 % v roce 2005 a o 5,6 % v roce 2006), tj. o 2,3 p. b. méně než HDP. Ve vztahu mezi růstem HDP a HDD nastala v roce 2007 značná pozitivní změna, neboť příznivý vývoj směnných relací vedl k růstu HDD reálně o 7,5 %, tj. o 1,0 p. b. více než HDP, jehož objem byl meziročně vyšší reálně o 6,5 %. Ve srovnání s meziročním vývojem v roce 2006 zrychlil v roce 2007 růst HDP nepatrně (o 0,1 p. b.), avšak růst HDD výrazně (o 1,9 p. b.).
- **HDP a HNDD** Zároveň došlo i ke změnám ve vztahu mezi rychlostí růstu HDP a hrubého národního disponibilního důchodu (dále jen HNDD), jehož objem byl v roce 2006 větší než v roce 2004 o 12,0 % (o 7,0 % v roce 2005 a o 4,7 % v roce 2006), přičemž v roce 2007 se meziročně zvýšil o 5,2 % a jeho růst byl pomalejší než růst obou souhrnných ekonomických ukazatelů (HDP i HDD). Hlavní důvod spočívá ve značně větším odlivu čistých prvotních důchodů z ČR do zahraničí v roce 2007 než v předchozím roce.
- **Posílení mezinárodní ekonomické pozice ČR** Vysoká míra růstu HDP České republiky v roce 2007 vedla k posílení souhrnné ekonomické pozice státu. Ve srovnání s průměrným ročním růstem eurozóny bylo zvýšení HDP České republiky vyšší o 3,9 p. b. Na základě extrapolace ČSÚ odhaduje, že Česká republika dosáhla v roce 2007 v objemu HDP na jednoho obyvatele v paritě kupní síly 82 % úrovně EU 27.
- **Snížení podílu mezd na HPH** Hrubá přidaná hodnota (dále jen HPH) 3 210,6 mld. Kč v běžných cenách za rok 2007 byla meziročně větší o 300,4 mld. Kč, tj. o 10,3 %. Úhrn vyplacených mezd a platů v poměru k vytvořené HPH se v roce 2007 meziročně snížil o 0,5 p. b. (z 35,9 % v roce 2006 na 35,4 % v roce 2007). Rozhodující podíl na vytvoření HPH měl v roce 2007 nadále II. sektor (38,4 %). Mírně se snížil podíl III. sektoru (OKEČ G až I, 25,0 %), přičemž v něm jako jediném vzrostl podíl mezd a platů na HPH (z 31,6 % v roce 2006 na 32,6 % v roce 2007). Reálně se HPH v roce 2007 zvýšila meziročně o 6,4 %, k tomu nejvíce přispěl III. sektor (2,5 p. b.) a shodný vliv 2,1 p. b. měly II. a IV. sektor (OKEČ J až P). Růst celkové zaměstnanosti o 1,8 % vedl ke zvýšení produktivity práce o 4,5 %. Její vliv na meziroční růst HPH se ve srovnání s vlivem v roce 2006 téměř nezměnil (72 %). Nejvyšší úroveň produktivity práce bylo v roce 2007 dosaženo ve III. sektoru, v němž zároveň vzrostla meziročně nejvíce (o 7,9 %) a k růstu HPH v tomto sektoru (reálně o 9,7 %) přispěla z více než čtyř pětín.
- **Zvýšení podílu aktiva zahraničního obchodu na HDP** Hodnota HDP 3 557,7 mld. Kč v roce 2007 byla meziročně vyšší o 326,1 mld. Kč, tj. o 10,1 %. Na tomto přírůstku se podílel ze dvou třetin růst fyzického objemu a z jedné třetiny mělo vliv zvýšení úhrnné cenové hladiny, což je proporce meziročně výrazně odlišná. V roce 2006 vliv změn fyzického objemu dosáhl čtyř pětín a změny cenové hladiny jednu pětinu. Na celkové hodnotě HDP se v roce 2007 snížil podíl výdajů na konečnou spotřebu, zejména spotřebitelských výdajů domácností, jejichž přírůstek byl větší než přírůstek hrubého disponibilního důchodu domácností, takže klesala míra jejich hrubých úspor. Příčinou bylo i zrychlení růstu cen a jejich větší váha na hodnotovém přírůstku spotřebitelských výdajů domácností, když podíl vlivu růstu cenové hladiny 28,9 % z roku 2006 se zvětšil na 32,9 % v roce 2007, z toho až na 53,5 % ve 4. čtvrtletí. Domácnosti zaplatily v roce 2007 za stejný fyzický objem zboží a služeb o 46,6 mld. Kč více než v roce 2006. Poměr výdajů na tvorbu hrubého kapitálu k hodnotě HDP se mírně zvýšil, avšak při poklesu podílu fixního kapitálu a růstu podílu tvorby zásob. Značně se zvýšil podíl aktivního salda zahraničního obchodu na HDP. O výrazných strukturálních změnách vypovídá skutečnost, že na

celkovém přírůstku hodnoty HDP v roce 2007 se podílela konečná spotřeba pouze 50,4 %, akumulace 29,3 % a saldo zahraničního obchodu až 20,3 %.

- **Rozhodující vliv konečné spotřeby na růst HDP**

Na meziročním zvýšení HDP v roce 2007 reálně o 6,5 % se nejvíce podílel přírůstek výdajů na konečnou spotřebu (2,9 p. b.); jejich objem se zvýšil o 4,2 %, což byl růst rychlejší o 0,4 p. b. než před rokem. Spotřebitelské výdaje domácností se zvýšily o 5,7 % (z toho ve 4. čtvrtletí o 4,0 %, což bylo značné zpomalení) a přispěly k růstu HDP 2,7 p. b. Výdaje vládních institucí se zvýšily pouze o 0,9 % (z toho ve 4. čtvrtletí o 3,1 %, což bylo značné zrychlení) a měly na růst HDP nepatrný vliv. Objem výdajů na tvorbu hrubého kapitálu svým meziročním růstem 9,2 % (pomalejším o 1,8 p. b. než před rokem) přispěl ke zvýšení HDP 2,5 p. b., přičemž větší vliv náleží tvorbě hrubého fixního kapitálu (1,5 p. b.) než tvorbě zásob (1,0 p. b.). Čistý vývoz přispěl k růstu HDP 1,1 p. b., když převýšil kladný vliv vývozu (11,0 p. b.) nad záporným vlivem dovozu (9,9 p. b.). Ve srovnání s vlivem obchodní bilance působící na růst HDP v roce 2006 byl příspěvek čistého vývozu v roce 2007 větší o 0,2 p. b.

- **Značný přírůstek hrubých národních úspor - hodnotově**

Hodnota HNDD 3 295,8 mld. Kč v roce 2007 byla meziročně větší o 267,3 mld. Kč, což však byl téměř o pětinu menší přírůstek než hodnotový přírůstek HDP. Hlavní příčina tohoto vývoje spočívá v tom, že záporný vliv nákladů (výdajů) převýšil kladný vliv výnosů (příjmů) na zvýšení HNDD. Čisté prvotní důchody (-253,8 mld. Kč) v poměru k HDP v roce 2007 dosáhly již -7,1 %, což bylo o 1,4 p. b. více než před rokem. Přesto zvýšení hodnoty HNDD bylo větší než hodnoty konečné spotřeby, což přineslo přírůstek hrubých národních úspor 103,2 mld. Kč (ze 766,1 mld. Kč v roce 2006 na 869,3 mld. Kč) a růst její míry na 26,4 % (z 25,3 % v roce 2006). Uvedené úspory přesto nestačily k financování výdajů na tvorbu hrubého kapitálu, takže muselo být použito vnějších zdrojů ve výši 95,9 mld. Kč, což však bylo méně o 7,6 mld. Kč než před rokem. Došlo tak k poklesu míry financování kapitálových výdajů ze zahraničních zdrojů. Tato relativně příznivá změna byla pozitivně ovlivněná poměrem mezi vývojem cenové hladiny vnitřního a zahraničního trhu, neboť proti vyššímu implicitnímu deflátoru HDP (103,4 %) stojí nižší deflátor výdajů na tvorbu hrubého kapitálu (101,6 %), případně hrubých národních konečných výdajů (102,4 %). Míra investic 29,3 % v roce 2007 se mírně meziročně zvýšila, avšak její převis nad mírou hrubých národních úspor poklesl z 3,4 p. b. v roce 2006 na 2,9 p. b. v roce 2007.

- **Mírné tempo růstu HNDD - reálně**

Reálně byl vývoj důchodů, výdajů a kapitálových transakcí méně příznivý než hodnotově. HNDD se v roce 2007 zvýšil meziročně reálně o 5,2 %, což bylo tempo růstu o 0,5 p. b. vyšší než v roce 2006, avšak značně pomalejší (o 1,3 p. b.) než růst HDP. K uvedenému zvýšení HNDD přispěl více růst HDP 6,9 p. b., vliv čistých prvotních důchodů a běžných transferů byl však negativní (1,7 p. b.). Hrubé národní úspory se reálně zvýšily více (8,3 %) než výdaje na konečnou spotřebu, takže ve stálých cenových poměrech v obou letech se zvýšila míra hrubých úspor (o 0,7 p. b.) na 26,5 % v roce 2007 a zároveň i míra financování výdajů na tvorbu hrubého kapitálu z vnějších zdrojů z 21,0 % v roce 2006 na 21,7 % v roce 2007.